

STAP 1: Selecteer een tekst

Brainstorm over de tekst: Welke **mogelijkheden** zie je vanuit de tekst? Welke **moeilijkheden** voorzie je?

STAP 2: Formuleer een effectieve leesinstructie

- Omschrijf een duidelijk **leesdoel**: waarom lezen we deze tekst?
Om iets te leren, om iets te maken, om iets waardevols te weten te komen?
- Schenk aandacht aan de **tekstsoort** en de tekstkenmerken:
Wat voor soort tekst gaan we lezen? Hoe zien we dat of hoe kunnen we dat te weten komen?
- Benoem het gewenste **leesgedrag** van leerlingen op basis van het leesdoel:
Hoe kunnen we de tekst het best lezen (bv. globaal lezen, intensief lezen, zoekend lezen ...) om het leesdoel te bereiken?
- Schenk expliciet aandacht aan gepaste **leesstrategieën**:
Wat kan ons helpen om de tekst zo goed mogelijk te begrijpen en het leesdoel te bereiken?
- **Bedenk** uitdagende, realistische en betekenisvolle **opdrachten** en **formuleer goede vragen** bij de tekst.
*Ga na welke vragen en opdrachten bij deze tekst gepast zijn voor de leerlingen in functie van het leesdoel. Zorg via vragen en opdrachten voor verschillende niveaus van verwerking (beschrijvend, structurerend, evaluerend).
Zorg dat vragen en opdrachten steeds tekstgerelateerd blijven en een grondige verwerking van de tekst veronderstellen.*

STAP 3: Voorzie een korte en krachtige introductie

- Vertrek vanuit een concrete vraag of **probleemstelling**.
- Activeer de **voorkennis** van de leerlingen en breid indien nodig uit.
- Geef de leerlingen de kans om persoonlijke ervaringen en overtuigingen over het onderwerp te formuleren.
- Situeer het **onderwerp**. *Waarover gaat de tekst? Doe aan voorspellend lezen.*
- Laat de leerlingen het onderwerp verder verkennen.
In groepjes vragen bedenken, die ze door het lezen van de tekst graag willen beantwoorden.

STAP 4: Voorzie voldoende leestijd

- Zorg voor een rustige sfeer waarin leerlingen kunnen focussen op de tekst: in stilte lezen.
- Integreer specifieke vormen van interactie
 - Leerkracht-leerling:
*Ondersteun, indien nodig, in manier van aanpakken: kom samen met de leerling tot een **manier van aanpak**. Vertel de leerling, indien nodig, naar **welk soort informatie** hij moet zoeken. Verduidelijk, indien nodig, de belangrijke **relaties** in de tekst. Help om de betekenis van de relaties af te leiden uit de context.
Onderhandel, indien nodig, over de betekenis van cruciale woordenschat/begrippen. Doe aan modeling. Doe voor hoe jij de tekst zou lezen, betekenissen zou afleiden, enz.*
 - Leerling-leerling:
*Voorzie bijvoorbeeld duowerk, groepswork of **coöperatieve opdrachten**. Laat leerlingen eventueel samen overleggen over hun antwoorden op bepaalde vragen/opdrachten.*

STAP 5: Differentiatie: Hoe kan je de leestaak voor bepaalde leerlingen toegankelijker of net uitdagender maken?

Stel jezelf de volgende vragen en pas, in functie van de verschillende lezersprofielen, de instructie of het materiaal aan:

- Hoe is het onderwerp van de tekst: concreet of abstract?
Als het onderwerp van de tekst abstract is, dan hebben sommige leerlingen misschien nood aan meer ondersteuning om de tekst goed te begrijpen. Die ondersteuning kan je bieden door hen bijvoorbeeld meer illustraties te geven bij de tekst, door op voorhand met hen in kleine groep het onderwerp te bespreken en hun voorkennis op te roepen, door woorden die die leerlingen moeilijk vinden (eventueel vooraf) uit te leggen, of door hen samen te laten werken met een leerling die beter is in lezen of een hogere taalvaardigheid Nederlands heeft.
- Welke eigenschappen heeft de tekst: kort/lang, eenvoudig/complex, informeel/ formeel...
Als er verschillende teksten rond eenzelfde thema worden aangeboden, kunnen de tragere lezers bijvoorbeeld een kortere tekst lezen, of 2 teksten in plaats van 3. Zo kunnen ook zij aan het leesdoel werken en volop participeren. Het is een minder goed idee om een tekst voor zwakkere lezers te vereenvoudigen of hen slechts fragmenten te laten lezen, omdat dit de tekst vaak moeilijker maakt.
- Is er visuele ondersteuning voorzien die de inhoud verduidelijkt? Hebben sommige leerlingen meer visuele ondersteuning nodig dan andere?
- Mogen (sommige) leerlingen bijkomende informatie opzoeken of hulpmiddelen gebruiken (zoals voorleessoftware voor moeilijke lezers)?
- Wordt er vooral op receptieve of productieve vaardigheden ingezet? Zijn de verwerkingsopdrachten mondeling of schriftelijk?
Leerlingen die bijvoorbeeld traag lezen, hebben meer baat bij het mondeling verwerken van de opdrachten. Ze hebben al meer tijd nodig om te lezen. Als ze dan ook nog eens opdrachten schriftelijk moeten verwerken, vergt dat nog meer tijd, waardoor ze vaak niet alle opdrachten kunnen uitvoeren. Anderzijds kan het voor sterke lezers net uitdagend zijn om opdrachten schriftelijk te verwerken. Zij kunnen eventueel ook een aantal opdrachten meer krijgen dan minder goede lezers.
- In hoeverre wordt er ruimte gemaakt voor individuele leesstijlen?
Een leesstrategie die goed werkt voor de ene leerling is misschien minder aangewezen voor de andere. Leerlingen moeten na verloop van tijd hun eigen repertoire van effectieve strategieën kunnen ontwikkelen.

STAP 6: Voorzie ruimte voor een nabespreking

Als de leerlingen de leesopdracht afgewerkt hebben, laat ze dan reflecteren over zowel de **inhoud** van de tekst als over de **opdracht** zelf en het **proces** dat ze doorlopen hebben.

Wat hebben we geleerd?

Hebben we ons leesdoel bereikt?

En hoe ging het lezen: ging dat goed? Of was het moeilijk? Wat ging er precies moeilijk?

Welke strategieën waren heel bruikbaar?

Kreeg je veel hulp van andere leerlingen?

Wat doe je volgende keer anders?